See on Tartu linna ettevõtete seisukorra lühike ülevaade. Suure miinusena linna elus tundub linna üldise kanalisatsioonivõrgu ja eriliselt linna veevärgi puudumine, mis elanikke suudaks varustada puhta ning tervishoidlikult kõlvulise joogiveega, mille rikkalikkusega Tartu ei või kiidelda. Veevärk oleks väga tähtis ka tuletõrje seisukohalt. Veevärki on tarvis juba ammu ja linn on astunud nii mõnedki sammud küsimuse selgitamise ja nõudekohase veevarustuse jaoks tarviliste kavade väljatöötamise otstarbel, kutsudes küsimuse lahendamisele nii Vene kui välismaa asjatundjaid (vt. „Rückblick ... 1910—1914“ lk. 19); ometi on küsimus paljudel põhjustel täninigi rahuldavalt lahendamata.

Nende katsete lühike ajalugu on järgmine. Kõige pealt kutsuti nendele töödele 1906. a. suvel Riia Polütehnikumi professor B. Doss, kes arvamist avaldas, et Raadimõisa põldude aluskihtides sisaldub suur vee-tagavara, mis esile tuleb allikatena Meltsiveski tiigi juures. Selle põhjal tehti 1907. a. sügisel Raadi mõisa väljadel linnale soovitatud veevarustuse-asjatundja inseneri juhatusel 24 puurimist. Need puuraugud eitasid ülalväljendatud arvamist, küll aga tegid 14 uut puurimist, mis ette võeti 1908. a. kevadel Saksa Põllumeesteseltsi mäenõlvaku jalal, ilmsiks 35 meetri sügavusel nii suured vee-tagavarad, et tõid töidjuhatava inseneri arvamisele, et neile võivat küllaldaselt rajada linna varustamist veega.

Järgnes veel terve rida katseid, millede tagajärjel valmistati Tartu linna veevarustuse kava, mis 1909. a. kevadel esitati vastavaks hindamiseks Riia Polütehnikumi professorile Jensch'ile ja Riia veevärgi pea-insenerile I. Hemsendorf'ile, kes leidsid, et kava ei vasta ülesandele ja et ta tuleb uuesti läbi töötada. Ka teine kava, mis esitati 1909. a. detsembris, polnud täiesti rahuldav; nii ei viidud ta väljatöötamist lõpuni ega jõutud täielise teostamiseni.

Vahepeal aga kerkis esile palju põhjapanevama tähtsusega küsimus: kas peaks jätkuma Meltsiveski tiigi juures ilmsiks tehtud veest küllaldaseks linna varustamiseks veega. Sel puhul tekkinud kahtlused sundisid mitte üksi edasi lükkama kava teostamist, vaid ka keelduma linnavalitsuse ees esinemast ettepanekuga, et linn teeks eellepingu 650 000-rublalise laenu, s. o. summa peale, kui palju arvati maksma minevat veevärk.

Arvesse võttes ettevõtte tähtsust ja sellega seotud kahtlusi ning silmas pidades asjaolu, et lähikonnas saadaval polnud ühtegi vastavat asjatundjat, otsustati pöörduda tol ajal Peterburis veevarustuse- ja kanalisatsioonitöödel teotseva, hüdroloogia ja hüdrotehnika alal tuntud autoriteedi sir W. Lindley poole, kellele esitatigi 1913. a. trükitult kõik kavatsetavasse veevärki puutuvad olemasolevad materjalid. W. Lindley, kes esialgu ajapuudusel keeldus neid materjale läbi vaatamast, tutvus nendega hiljemini siiski ja leidis sama 1913. a. septembril isegi võimaluse ära käia Tartus ja tutvuda selle ümbrusega. Tema seisukoht esitatud kava teostatavuse küsimuses oli selgesti eitav, arvestades asjaolu, et puudus veendumus leitud vee-tagavarade küllalduses. Tema arvates on Tartu varustamine põhjaveega terve rea geoloogiliste tingimuste tagajärjel üldse õige raske. Siiski kavatses ta esitada oma seletuskirjas mitu teisendit, kuidas võimalduks Tartut joogiveega varustada; seks otstarbeks soovis ta saada vee-analüüse paljudest linna ümbruse kohtadest.

Kõik see sündis 1913. a., kuna aga 1914. a. puhkes lahti ilmasõda, mis sundis edasi lükkama kõik seda laadi küsimused. Sõja ja selle tagajärgede tõttu

Tartu, lk. 487